

Jens Skovgaard Jensen producerer selv de to foderblandinger, han anvender til skrabehejsene. Fordelen er bl.a. at han kan ændre blandingerne fra dag til dag. Foto: Henning Laen Sørensen

Besøg hos Jens Skovgaard Jensen, Hedensted

"Jeg elsker at være landmand"

”Jeg elsker livet som landmand. Siden jeg var ganske ung, har jeg ønsket at blive selvstændig, og jeg har altid søgt efter al den viden, jeg har kunnet opdrive. Livet som landmand har også lært mig, at det er vigtigt for mig at være selvforsynende. Desuden holder jeg meget af at have med de drenge at gøre, som ikke trives i skolen”, siger Jens Skovgaard Jensen, Falkenberg, ved Hedensted.

Falkenberg

- Jens Skovgaard Jensen ejer Falkenberg på 335 hektar og driver i alt 450 hektar agerjord
- To huse med hver 33.300 skrabeheøns, i alt 66.000 skrabeheøns
- Producerer 10.500 slagtegrise
- Stræber efter at være selvforsynende
- Varmevekslere til hvert hus
- Bidrager lokalt bl.a. ved at give fritidsjob til unge med behov for struktur og faste rammer.
- Far til fire børn og gift med Merete, der har fuldtidsarbejde uden for bedriften
- Næstformand i L&F Fjerkræ, formand for konsumæg gruppen.

Af Henning Laen Sørensen

”Jeg er nok noget af en atypisk landmand. Jeg gik ud af 10. klasse og gik derefter i lære som tømrer. Som tømrersvend arbejdede jeg i ti år, men min lyst til at være selvstændig meldte sig mere og mere”, fortæller Jens Skovgaard Jensen, Hedensted.

Jens' far var muremester og havde ved siden af en mindre ejendom på 20 hektar og lidt minkproduktion. Jens' svigerfar havde en ejendom med lidt slagtegrise, som Jens kunne overtage.

”Min tanke var da, at jeg kunne passe grise på halv tid og være tømrer den anden halve tid. Men så kom naboen til min svigerfar og spurgte, om jeg kunne tænke mig at købe hans bedrift, der bestod af 35 hektar, 120 søer, 2.600 slagtegrise samt 6.600 høns. Det var i 1999. Efter to dage slog jeg til med den betingelse, at ejerens medarbejder skulle passe hønsene”, fortæller Jens Skovgaard Jensen, der da var 29 år.

I starten troede Jens Skovgaard, at han kunne være landmand i fritiden, men han fandt ud af, at landbruget krævede en fuldtidsindsats. Jens Skovgaard fandt også ud af, at der findes enormt mange regler, men han var så glad over at være

blevet selvstændig, at han kastede sig ud i at løse de mange udfordringer.

Er god til at søge viden

En af udfordringerne var de faglige udfordringer i at passe grise og passe høns.

”Så kommer det atypiske ved mig igen ind i billedet. Jeg købte rigtig mange flasker rødvin og aftalte besøg hos andre landmænd, hvor jeg spurgte dem til råd og tog et par flasker rødvin med. Gode venner hjalp også, ja jeg brugte mange sparringspartnere. Jeg er god til at søge viden og spørge andre om hjælp”, siger Jens Skovgaard.

Jens fandt ud af, at bedriften var for lille. Han spurgte Danæg, om de ville aftage æggene, men på det tidspunkt satsede Danæg på flere buræg, og ikke flere skrabeæg.

”I 2011 kontaktede Danæg mig og sagde: Du skal udvide til det dobbelte. Kort fortalt: byg eller forsvind. Så jeg besluttede at bygge et hus til 33.000 skrabe høns. Og i 2015 endnu et hus til yderligere 33.000 skrabe høns. Desuden har jeg en produktion af 10.500 slagtegrise”, siger Jens Skovgaard.

”Jeg reagerer ikke så hurtigt på udsving i f.eks. priserne. Jeg kigger gerne over

femårige perioder, før jeg evt. reagerer. Tiden har desuden vist mig, hvor værdifuldt det er at være selvforsynende”, siger Jens takfuldt.

Er ikke afhængig af prisudsving

Jens Skovgaard opbevarer selv alt sit korn. Det sker i gastætte siloer.

”Det er en kæmpe fordel at opbevare kornet i gastætte siloer. Så betyder det ikke noget, om kornet høstes med op til tre procent højere vandprocent, end hvis det skulle sælges til foderstoffabrikken. Derved sparer jeg svind, tørring og rensning. I de gastætte siloer tilsætter jeg kuldioxid, hvorved al ilt fjernes, så der ikke kan vokse svampe eller bakterier”.

”Desuden er der den store fordel, at jeg er uafhængig af de store prisudsving, vi ser med kornet. Intet salg eller køb af korn. Også i forhold til klimaet er det den rigtige vej at beholde kornet på ejendommen”, nævner Jens Skovgaard Jensen.

Producerer to foderblandinger

Han fortæller, at der på Falkenberg produceres to foderblandinger til hønsene, en til de unge høner, en til de ældre. Som Jens udtrykker det: ”Kornsneglen kører hver dag, og jeg kan ændre foderblandingerne fra dag til dag”.

Jens Skovgaard Jensen holder fri ved at tage på en ugentlig cykeltur. I baggrunden ses de gastætte siloer, hvor han opbevarer al produceret korn på ejendommen. Foto: Henning Laen Sørensen

Det eneste, han køber udefra, er et koncentrat med vitaminer og mineraler. En foderblanding består typisk af:

- 6 procent skaller
- 10 procent havre
- 39 procent koncentrat
- 45 procent hvede

Havre passer fint ind i sædskiftet, der består af raps, hvede, havre, byg og rug. Rug og byg anvendes til slagtegrisen, resten anvendes til hønsene.

“Det giver også mig meget tilbage at få drengene til at fungere bedre. Det er jo et spørgsmål om at give dem rammer, give dem ansvar og så for alt i verden holde ord”

Jens Skovgaard Jensen

Gødningen afgasses

Jens Skovgaard driver 450 hektar agerjord. Gødningen fra hønsene hentes af Horsens Biogas, der også leverer restproduktet ud i gylletanke, hvorfra Jens kører det ud på markerne. Horsens Biogas betaler 50 kr. pr. ton gødning og overtager kuldioxidkvoten, som de så sælger videre. Der er en leverandørforening, der varetager leverandørernes interesser og dermed står for kampen om kuldioxidkvoterne.

Jens kan ikke selv udnytte al restgyllen, men det er ikke noget problem at afsætte restgyllen til planteavlere, der gerne køber restgyllen som supplement til han- ▶

Noah (øverst) og Benjamin er glade for at være hos Jens Skovgaard. Noah kommer ud til Jens efter nogle timer i skole, mens Benjamin tager landbrugsuddannelse hos Jens og Bygholm Landbrugsskole. Foto: Henning Laen Sørensen

delsgødningen på grund af de høje aktuelle gødningspriser.

”Det er endnu et argument for at være selvforsynende. Jeg kan huske en gang, hvor kreditforeningen sagde nej til et lån, fordi jeg havde mere husdyrgødning, end mit markareal kan aftage”, siger Jens Skovgaard.

Varmeveksler løste problemer

Tidligere oplevede man på Falkenberg problemer med opstart af nye hold høner. Strølsen var klasket og våd i forbindelse med skift til æglægningsfoder på grund af høj koncentration af næringsstoffer. Altså foder, der ikke blev udnyttet. Det gav ekstra arbejdstid brugt på at holde luftkanalerne fri for våd gødning og ekstra arbejde med strølsen.

Herudover begyndte hønsene på fjerpilning i 25-27 ugers alderen. Det medførte et højere dagligt foderindtag, hvilket medførte et dårligt staldklima i form af en høj ammoniak koncentration i husene. Endelig gik det ud over æglægningen.

I januar 2021 blev der investeret i en var-

”Produktionsresultaterne viser den tydelige virkning, som varmeveksleren har betydet. Efter 86 uger er der stadig en høj procent levende høns, foderforbruget er lavt og antal producerede æg med varmeveksler ligger på 28 antal æg højere end uden varmeveksler”

Jens Skovgaard Jensen

meveksler til et af husene. Senere blev der også opsat en varmeveksler til det andet hus. I varmeveksleren opvarmer udgangsluften indgangsluften, så varmetabet bliver meget mindre.

”Den optimale temperatur i husene er 23,8 grader. Ved en normal ventilation er det direkte udeluftens temperatur, der føres ind i stalden. Den køligere udeluft vil i stalden falde ned på hønsene”.

”Ved en varmeveksler er temperaturen på indgangsluften på minimum 18 grader, og luften cirkuleres rundt i stalden. Varmeveksleren har betydet, at ammoniakproblemet er løst, der er mindre fjerpilning, foderforbruget er faldet, gødningen er blevet fast og tør, og æglægningen er øget”.

”Produktionsresultaterne viser den tydelige virkning, som varmeveksleren har betydet. Efter 86 uger er der stadig en høj procent levende høns, foderforbruget er lavt og antal producerede æg med varmeveksler ligger på 28 antal æg højere end uden varmeveksler. Det giver med 66.000 høns over 1,8 mio. flere æg produceret”, fortæller Jens Skovgaard Jensen. Se tabel 1.

Noah (til højre) elsker at komme ud til Jens Skovgaard Jensen. Her får Noah både faste rammer og ansvar. Foto: Henning Laen Sørensen

Jens forventer en tilbagebetaling af varmevekslerne i løbet af to til tre år.

	Uden varmeveksler	Med varmeveksler
72 uger % døde høns	5,3	2,7
86 uger % døde høns	9,5	4,2
72 uger Foder pr. dag	137	124
86 uger Foder pr. dag	137	124
72 uger Total antal æg	334	343
86 uger Total antal æg	398	426

Tabel 1. Produktionsresultater med og uden varmeveksler. Pr. indsat høne ved 21 uger. 2021.

Husk at holde fri

Hver uge trækker Jens cyklen frem. Mobiltelefonen er slukket. Han holder fri. De er nogle stykker, som cykler sammen hver uge.

”Det er vigtigt at holde fri. Man skal sørge for at lave ting, der ikke har med landbrug at gøre, og som giver ny energi”, lyder Jens’ råd til sine landmandskolleger.

Hjælper drenge der mistrives i skolen

Jens Skovgaard Jensen samarbejder med skolen om nogle af de drenge, der er trætte af skolen. De møder ikke op og kan ikke altid finde mening med livet. Noah havde meget svært ved at komme i skole, og han var simpelthen så træt af at gå i skole.

Jens interesserer sig for sådanne drenge. Han har tidligere haft et vikariat på et hjem for adfærdsvanskelige børn, og han vil gerne gøre en indsats.

På Falkenberg kommer der nogle drenge, der har brug for at fritidsjob, men også nogle, der har haft det svært i livet. Dem vil Jens gerne hjælpe:

”Disse drenge behøver faste rammer, retningslinjer og voksne, de kan stole på. Det giver jeg dem, for jeg stiller krav og holder fast i de krav. Det giver drengene tryghed”, fortæller Jens Skovgaard.

Noah elsker at komme ud på Jens’ gård. Her får han lov til at arbejde med ægproduktionen, men han er også vild med markarbejdet. Det er Jens, der stiller betingelserne. Noah havde en periode, hvor han nærmest lå i krig med sin lærer, f.eks. om at aflevere mobiltelefonen, når han var i skole.

Jens fik lavet den aftale med Noah, at hvis han afleverede mobiltelefonen, så måtte han være med til at pløje i to dage til foråret. Det fik ham til at aflevere telefonen.

Jeg elsker at komme ud til Jens

”Jeg elsker at komme ud til Jens, og det har givet mig mere mod på også at gå i skole. Jeg går to timer i skole hver dag og kommer derefter fire dage om ugen ud til Jens. Ham kan jeg stole på”, siger Noah, der bor 30 km væk, men bliver kørt ud om formiddagen med flex taxa. Noah bliver normalt hentet af sin mor om eftermiddagen.

I varmeveksleren opvarmer udgangsluften indgangsluften, så varmetabet bliver meget mindre end ved almindelig ventilation. Æglægningen er øget, og selv hos høns på 86 uger er der lav dødelighed.

Efter at der blev installeret en varmeveksler blev ammoniakproblemet løst, gødningen blev fast og tør, og der er nu mindre fjerpilning.sen

I følge Jens handler det om, at man stiller krav, men også giver drengene ansvar. Benjamin er et godt eksempel:

Benjamin var også lidt skoletræt, men startede hos Jens, da han var 13 år. Dengang gik han i skole, men han blev senere landbrugselev hos Jens. Benjamin har nu været på Bygholm Landbrugsskole, og er i øjeblikket tilbage hos Jens. Han skal senere igen på landbrugsskolen, for at færdiggøre sin landmandsuddannelse.

Benjamin fik en stor opgave

Jens gav ham en dag et stort ansvar: Benjamin havde set, at der på Lolland var en gyllevogn til salg, som havde de egenskaber, som Benjamin syntes var vigtige. Jens købte gyllevognen og sagde så til Benjamin:

”Nu er det din opgave at få den gyllevogn kørt hjem. Helt dit ansvar”.

Landmanden, der solgte gyllevognen, ville gerne køre den ned til færgen i Spodsbjerg, og så skulle Benjamin hente gyllevognen i Tårs på Langeland.

Benjamin arrangerede selv hele turen, også transporten over Lillebæltsbroen, hvor han fik aftalt politieskorte, fordi man ikke bare kan køre over broen med en gyllevogn uden tilladelse.

”Så kommer det atypiske ved mig. Jeg købte rigtig mange flasker rødvin og aftalte besøg hos andre landmænd, hvor jeg spurgte dem til råds og tog et par flasker rødvin med. Gode venner hjalp også, ja jeg brugte mange sparingspartnere. Jeg er god til at søge viden og at spørge andre om hjælp”

Jens Skovgaard Jensen

”Det var jeg meget stolt over bagefter”, fortæller Benjamin.

Noah har fundet en ny mening med livet:

”Jeg har fået ny mening med mit liv, ja jeg er faktisk også blevet lidt mere glad for at gå i skole. Jeg er glad, fordi jeg ved, at jeg kan stole på Jens. Når han siger noget, holder han ord”, siger Noah.

Man skal holde ord

Jens er også stolt af ’sine’ drenge.

”Det giver også mig meget tilbage at få dem til at fungere bedre. Det er jo et spørgsmål om at give dem rammer, give dem ansvar og så for alt i verden holde ord”, siger Jens Skovgaard Jensen.

At holde ord betyder, at drengene kan stole på det, som Jens siger. Både når han lover dem noget, men også når han stiller krav. Når Jens har sagt noget, så er det sådan, og det bliver ved med at være sådan.

Jens har oplevet, at moderen til en dreng ikke kunne få sin dreng i skole, men efter at Jens fik snakket med drengen, fik Jens ham til at gå i skole.

”Stil krav, og så skal du være klar på at lave handler med dem. Hvis du gør sådan, så kan du komme ud til mig, ellers ikke”, siger Jens.

Indgangsluften, der altid er på minimum 18 gr. C, cirkuleres rundt i stalden. Varmevexleren forventes tilbagebetalt i løbet af to til tre år.

Ude hos Jens får drengene lov til at bestille noget. De vil gerne bruge hænderne i stedet for at sidde stille på skolebænken.

Eksemplet med Benjamin viser, at en lidt skoletræt dreng kan få en meningsfuld tilværelse, få en uddannelse som landmand. Når Benjamin er færdig ved Jens, har han fået job på Hvirringe Gods, der driver 2.400 hektar agerjord.

Jens' belønning

Men også Jens får belønninger tilbage for sin indsats:

”Jeg er blevet inviteret til en drengs kon-

firmation, men spurgte læreren, om det nu også gik an. Jada, sagde læreren. Du er den, der betyder mest for ham”, siger Jens lidt rørt.

”Men jeg synes jo bare, det er dejligt at have med drengene at gøre. Jeg har også været med til Noahs forældremøder på skolen, fordi jeg ser nogle sider hos drengen, som de ikke oplever på skolen”, siger Jens Skovgaard Jensen.

Jens nævner, at drengene løser en række opgaver på ham på gården, så det jo ikke er ren filantropi. Jens får også arbejdsmæssigt noget ud af det.

”Det at få sådanne drenge i gang med noget, de finder meningsfuldt, er jo også med til at trække arbejdskraft til landbruget. Jeg er med til at skaffe nye elever til Bygholm Landbrugsskole og få unge mennesker ind i landbrugserhvervet”, siger Jens Skovgaard Jensen.

Alle kan faktisk være glade: Drengene, forældrene, skolen, landbruget, samfundet, og også Jens. Det er en ægte win-win situation.

Tiden har vist Jens Skovgaard Jensen, hvor værdifuldt det er at være selvforsynende. Foto: Jens Skovgaard Jensen